

UDC 811.58

PECULIARITIES OF THE TRANSLATION OF MILITARY TERMINOLOGY FROM UKRAINIAN TO CHINESE LANGUAGE

N. Samoilenko

Chinese language teacher

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

29, Alchevskyh (Artema) str., Kharkiv, 61002, Ukraine

samoilenko.natalia1305@gmail.com

N. Zolotukhina

Chinese language teacher

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

29, Alchevskyh (Artema) str., Kharkiv, 61002, Ukraine

nataliia.zolotukhina11@gmail.com

This article is dedicated to the importance and peculiarities of translating military terminology from Ukrainian to Chinese.

Ukraine and China have several joint military projects that reflect the growing bilateral military relations between the countries. Some of these projects include the production of military equipment and weapons, humanitarian missions, joint military training, and the export of military products. And after the start of Russia's full-scale invasion of Ukraine, it also became extremely important to correctly convey to the Chinese audience information about what is really happening in our country. Therefore, in connection with the above, military translation, and especially accurate translation of military terms, is extremely important for both sides.

Translation of military terms is one of the most important links in military translation, and the accuracy of the translation directly affects the understanding of military texts. This article explores the principles of Chinese translation of Ukrainian military terms, discusses the ambiguity and synonymy of terms, literal translation and free translation of terms in Chinese translation, and summarizes some translation skills of Ukrainian military terms.

The authors emphasize that accurate military translation can provide effective communication between military and civilian personnel from different countries and cultures, reducing the risks of mistakes and misunderstandings. The article also discusses the main problems that may arise in military translation, such as the lack of appropriate terminology and differences in cultural contexts.

Overall, the article emphasizes the importance of military translation from Ukrainian to Chinese, particularly in the context of developing bilateral military relations and cooperation between the countries. The authors stress the need for a detailed understanding not only of the language but also of cultural nuances to achieve successful military translation.

Keywords: translation, terminology, military translation, military terminology, Chinese language, Ukrainian language, translation peculiarities.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА КИТАЙСЬКУ

Н. С. Самойленко, Н. А. Золотухіна

Ця стаття присвячена важливості та особливостям перекладу воєнної термінології з української мови на китайську.

Питання особливостей військового перекладу натеper є надзвичайно актуальним як для України, так і для Китаю, адже ці дві країни нині мають декілька спільних проєктів у військовій сфері, які відображають зростаючі двосторонні військові відносини між ними. Деякі з таких проєктів включають виробництво військової техніки та зброї, гуманітарні місії, спільні військові навчання та виробництво і експорт воєнної продукції. А після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну також надзвичайно важливим стало правильне донесення до китайської аудиторії інформації про те, що насправді відбувається у нашій країні. Тож, у зв'язку із вищезазначеним військовий переклад, а особливо точний переклад військових термінів, є надзвичайно важливим для обох сторін.

Переклад військових термінів є однією з найважливіших ланок військового перекладу, а точність перекладу безпосередньо впливає на розуміння військових текстів. У цій статті досліджуються принципи китайського перекладу українських військових термінів, обговорюється багатозначність і синонімія термінів, дослівний переклад і вільний переклад термінів у перекладі китайською мовою, а також узагальнюються деякі навички перекладу українських військових термінів.

Автори звертають увагу на те, що правильний воєнний переклад може забезпечити ефективну комунікацію між військовим та цивільним персоналом різних країн та культур, що зменшує ризики помилок та непорозумінь. У статті також розглядаються основні проблеми, які можуть виникнути під час здійснення воєнного перекладу, такі як відсутність у словнику однієї з мов відповідної термінології та різниця у культурних контекстах.

Загалом, стаття наголошує на важливості та актуальності вивчення особливостей воєнного перекладу з української на китайську мову, особливо в контексті розвитку двосторонніх військових відносин та співпраці між країнами. Автори статті підкреслюють необхідність детального вивчення не тільки мови, а й культурних особливостей для здійснення успішного воєнного перекладу.

Ключові слова: переклад, термінологія, військовий переклад, військова термінологія, китайська мова, українська мова, особливості перекладу.

I. Принципи перекладу військових термінів

Переклад термінів у текстах на військову тематику є водночас складним і надзвичайно важливим, оскільки різні країни мають різні військові теорії та військову ситуацію, а також є відмінності в мовних системах словникового запасу. Українська військова термінологічна система повна, її зміст зрозумілий, розрізнення прискіпливе, ці характеристики повинні бути максимально відображені в перекладі.

Автори вважають, що під час перекладу військових термінів слід керуватися такими принципами, як:

1. Чітке розуміння значення слів.

Необхідно чітко розуміти значення слів і уникати сліпого застосування понять, наприклад, такі терміни, як «піднімання карти» (地图着色) у військових малюнках і «посередник» (调理员) під час навчань, легко неправильно

перекласти і припуститися помилок, «приймаючи це як належне»; «молодший командир» (初级指挥员) насправді має відношення до командира загону, неправильно буде перекласти як «молодий командир» (年轻指挥员) – зовсім інше значення; серед «сержантів» (军事) є просто військовозобов'язані, які відслужили строкову службу, що не зовсім те саме, що «сержант» (士官) у Китаї, тож не можна їх плутати; «гарнізон» (рівень дивізії, бригади) має відношення до військ, військових навчальних закладів чи установ та їх розташування, можна перекладати як 卫戍部队、守备部队 або 卫戍区、驻区, що не зовсім те саме, що 警备区 (гарнізонний район) у Китаї.

2. Використання професійних термінів.

Для перекладу українських військових термінів на китайську мову слід максимально використовувати китайські військові терміни, особливо ті, що є характерними для військових дисциплін, таких як військова теорія, озброєння та обладнання, організація армії, навчання, командування тощо. Наприклад, «приймати рішення» (定下决心), «задум операції» (战役企图), «оперативне шикування» (战役布势), «форма воєнних дій» (军事行动样式), «бойовий склад» (战斗编成). Адже для цих слів також існують інші варіанти перекладу, які не мають жодного відношення до військової справи. Для військових термінів, спільних з іншими дисциплінами (наприклад, деякі терміни військово-морського флоту та авіації використовуються також і у цивільній навігації та авіації), переклад має перш за все ґрунтуватися на військовій професії, а також враховувати звички цивільних професій. Тож у перекладі слід передусім орієнтуватися на військову професію і водночас брати до уваги звичну лексику цивільних професій, наприклад, «маршовий двигун» (主发动机), «стеля літака» (飞机升限). А загальнонаукові терміни, такі як хімічні, геодезичні та картографічні, комунікаційні, метеорологічні та інші професійні терміни, що використовуються у військовій справі, повинні перекладатись відповідно до норм професії.

3. Використання «один в один» ідентичної за значенням термінології.

Під терміном «один в один» мається на увазі, що один термін українською мовою має відповідати одному терміну китайською мовою. Оскільки військові терміни здебільшого однозначні, цього принципу можна дотримуватися в більшості випадків, це допомагає зберегти строгість військового перекладу, максимально відобразити відмінності між синонімами та уникнути втрати інформації під час перекладу. Наприклад, такі терміни, як «удар», «атака», «напад», «наступ», «прорив» мають відповідно бути перекладені як “突击”、“冲击”、“攻击”、“进攻”、“突破”, а такі терміни, як «директива», «наказ», «розпорядження», «указ» мають бути перекладені як “训令”、“命令”、“号令”、“指示”. Принцип «один в один» є ідеальною метою перекладу військових термінів. Однак через відмінності в лексичних системах української та китайської лексики іноді неможливо досягти цього, і неминуче будуть виникати ситуації на кшталт «один до багатьох» або «багато до одного».

4. Відповідність стандартам.

Переклад військової термінології має бути уніфікованим і стандартизованим. Тому «Воєнна термінологія Народно-визвольної армії Китаю» (《中国人民解放军军语》), стандартизований довідник з термінології, яка використовується всіма військами КНР, складений Академією військових

наук, використовується перекладачами як основа для перекладу на китайську мову. Наприклад, переклад терміна «ракета повітря-повітря» як “空对空导弹” логічний і зрозумілий, і багато китайських ЗМІ також використовують такий переклад. Наприклад, один із військових оглядачів так висловився стосовно використання росією таких ракет для ураження українських бойових літаків: “据西方专家称, R-37M空对空导弹射程300公里, 射程高, 可帮助俄罗斯米格31从远处威胁乌克兰战机” («За оцінками західних експертів, ракета класу “повітря-повітря” R-37M має радіус дії до 300 км і велику дальність польоту, вона може стати у нагоді російським МіГ-31 та становити загрозу для українських військових літаків на великій відстані»). (1) Але нормативним перекладом цього терміна має бути все-таки “空空导弹”. Різниця в одному ієрогліфі далеко не завжди може бути безневинною, тож у перекладі військової термінології слід обов’язково звертати увагу на деталі.

Термін «оцінка обстановки» іноді перекладається як “判断形势”. Хоча цей переклад є семантично правильним, але за єдиним стандартом його слід перекладати як “判断情况”.

Що стосується військових термінів, для яких іще не існує стандартизованого перекладу, то необхідно досягти консенсусу щодо їх уніфікації. Наприклад, в Україні військові навчальні заклади поділяються на училища, інститути, університети та академії, на відміну від Китаю, де військовими є університети та академії. Тому існує певна плутанина під час перекладу, адже у цих закладах є суттєва відмінність у рівнях підготовки.

5. Лаконічність і легкість розуміння тексту.

Основна мета перекладу військових текстів – правильно передати зміст, при цьому термінологія має бути лаконічною та легкою для розуміння. Деякі термінологічні вирази в українській мові складніші та не відповідають звичаям китайської мови, тому під час перекладу можна здійснити необхідне спрощення. Наприклад, такі терміни, як «літак дальнього радіолокаційного виявлення та управління» або «війна із застосуванням звичайних засобів ураження» («конвенційна війна»), не слід перекладати дослівно, адже існують спрощені переклади цих термінів, такі як “预警机” та “常规战争”.

Дослівний переклад деяких термінів може спричинити неправильне розуміння тексту, тому, перш ніж робити переклад, необхідно переконатися у правильності розуміння цього терміна і зробити відповідний переклад. Наприклад, «систематичні бойові дії» слід перекладати як “经常性战斗行动”, а не “系统性战斗行动”. Тобто необхідно розуміти, що систематичні дії – це дії, які відбуваються систематично, тобто постійно або регулярно, і вони ніяк не пов’язані зі словом “系统” (система).

В україномовній військовій термінології існує дуже багато скорочень, наприклад, ББМ (бойова броньована машина), РСЗВ (реактивна система залпового вогню) або БМП (бойова машина піхоти). У такому випадку перекладачу необхідно перекладати саме розшифровку таких абревіатур – “装甲汽车”, “多管火箭系统” та “步兵战车” відповідно. Але якщо у китайській мові є спрощений відповідник україномовній абревіатурі, то перевага надається йому. Наприклад, РХБЗ (радіаційний, хімічний та біологічний захист) можна перекласти дослівно як “辐射化学和生物防护”, але для цього терміна існує вже спрощений варіант – “三防”.

II. Проблеми полісемії та близького значення слів у разі перекладу військової термінології

1. Військові терміни з кількома значеннями в українській мові.

Одному українському терміну іноді може одночасно відповідати декілька китайських термінів, тобто за принципом «один до багатьох». Під час перекладу текстів впоратися з такою ситуацією зазвичай дуже просто. Слід звернутися до словника, порівняти контексти двох текстів та той варіант перекладу слова, який підходить у такому контексті найкраще. Наприклад, слово «засіб» можна перекласти на китайську мову по-різному – “兵器”, “器材”, “设备”, “器具”, “手段”,

“资金”, “工具”, “药剂”. “兵器”, як правило, використовується у такому контексті, як «засіб повітряного нападу» (空袭兵器) або сили та засоби (兵力和兵器). Тоді як у термінах «інфрачервоний навігаційний засіб», «індивідуальний засіб протихімічного захисту», «тактичний обхідний засіб», «гусеничний засіб транспортування», «дегазуючий засіб» ми вже не можемо використати слово “兵器” у значенні «засіб», адже він не підходить нам за контекстом. Ці терміни мають бути перекладені таким чином: “红外导航设备”, “单兵防化器具”, “战术迂回手段”, “履带式运输工具”, “消毒剂” відповідно, адже у кожному випадку мається на увазі різні «засоби». Так само відбувається, наприклад, і зі словом «група». Воно також має багато перекладів китайською мовою – “组”, “群”, “队”, “集团”, “联队”, “编队”, “大队”, “类别”. Тому також слід добре розуміти, у якому контексті воно вживається: «група бойового керування» (作战指挥组), «диверсійна група» (破坏队), «авіаційна група прикриття» (空中掩护机群), «армійська артилерійська група» (集团军炮兵群), «протичовнова авіаносна група» (舰载反潜大队).

2. Україномовна військова лексика з близьким значенням.

Кілька близьких за значенням (або схожих за значенням) українських військових термінів можуть відповідати одному китайському терміну. Під час перекладу військових текстів це може викликати значні труднощі – чи потрібно ці терміни розрізняти та яким чином це робити. У таких випадках перекладачу слід проявляти гнучкість. Якщо значення такого слова в китайській мові може охоплювати ці близькі за значенням українські військові терміни, немає потреби робити чітке розрізнення між ними, оскільки вони мало впливають на загальний переклад. Наприклад, такі слова, як «спосіб», «метод», «порядок», «прийом», «засіб», «шлях», перекладаються на китайську мову як “方法” або “手段”. Хоча в деяких конкретних випадках і є невеликі відмінності у значеннях цих слів, але, як правило, під час перекладу на китайську мову немає необхідності їх розрізняти. Слова «об’єкт» і «ціль» можна перекладати як “目标”. Хоча «об’єкт» загалом належить до різних об’єктів нападу, захисту та розвідки, тоді як «ціль» стосується лише об’єкта стрільби чи запуску, китайське “目标” охоплює у собі значення цих двох слів. Такі слова, як «стрільба», «обстріл», «постріл», в українській мові мають різні значення, але китайською мовою всі перекладаються як “射击”. «Тир» означає крите або невелике приміщення для стріляння з легкої зброї, а от «полігон» має великі масштаби і часто є таким собі «тиром» для артилерії, ракетних військ, авіації або сил протиповітряної оборони, але всі вони можуть бути переведені китайською як “靶场”.

Якщо якісь українські військові терміни мають суттєві відмінності, і китайська лексика не може охопити їх значення або не може відобразити

ці відмінності в контексті, необхідно зробити акцент на цих відмінностях під час перекладу. Наприклад, це стосується таких слів, як «оборона», «захист», «прикриття», «охорона». Тут термін «оборона» означає протидію атаці противника, що китайською мовою перекладається як “防御”; «захист» – використання пасивних засобів або інструментів для захисту, тобто “防护”; «охорона» – захист, який здійснюється поліцією під час чергування, тобто “警卫”; «прикриття» – покриття вогнем, тобто “掩护”.

Ще один приклад – це термін “训练”. В українській мові є дуже багато слів для його перекладу, наприклад, «підготовка», має відношення до багатьох видів “训练”; «навчання» – передача знань та умінь, у якій, як правило, ще задіяні викладачі, також перекладається як “训练” або “教学”, як-от у значенні «наочне навчання» (直观教学); «тренування», як правило, стосується практики використання зброї на полігоні, тому перекладається як “演练” або “操练”; «тренаж» – навчання на різноманітних симуляторах або тренажерах, перекладається як “模拟训练”, тобто «симуляційне навчання»; «заняття» – це, як правило, фактична робота, яка відокремлена від зброї, перекладається як “作业” або “课”, як-от у “考核作业”; «злагодження» – навчання співпраці та координації між персоналом, перекладається як “合练”.

Ще один приклад стосується таких чотирьох слів в українській мові, як «відбиття», «зрив», «поразка», «знищення». Вони означають різні ступені впливу на противника. В українських підручниках з військової справи для них навіть є кількісні визначення. Ця різниця повинна бути відображена на рівні перекладу, тому ми перекладаємо їх як “抗击”, “阻止” (або “破坏”), “毁伤” (або “杀伤”) і “摧毁”.

Через певні відмінності у самій лексичній системі у різних мовах під час перекладу іноді важко чітко розмежувати військові терміни з близькими до них за значеннями. Наприклад, такі терміни, як «ділянка», «зона», «смуга», «рубіж», «район», «територія», «поле», «простір», «театр», означають певну територію, проте мають чіткі відмінності у їх значенні і не взаємозамінюються. Площа «ділянки» порівняно маленька, термін перекладається як “地段”, як-от у словосполученні «ділянка прориву» – “突破地段”; «зона» перекладається як “区” або “地幅”, наприклад, у «зона виявлення РЛС» – “雷达站深测区”, «рухлива вогнева зона» – “移动射击地幅”; «смуга» перекладається як “地带”, наприклад, «армійська оборонна смуга» – “集团军防御地带”; термін «рубіж» означає певну встановлену на землі або у небі лінію, наприклад, «рубіж введення в бій» – “设入交战线”, однак може ще означати певну ділянку землі видовженої форми, наприклад, «проміжний оборонний рубіж» – “中间防御地区”; «район» перекладаємо як “区”, “地区” або “地域”, але при цьому маємо на увазі, що його площа більша за «район», наприклад, у таких термінах, як «район базування» (“驻扎地域”) та «позиційний район» (“阵地区域”); «простір» перекладаємо як “空间” або “区域”, при цьому маємо розуміти, що його обсяги ще більші, наприклад, «повітряний простір» (“空域”); «територія», як правило, означає зайняте кимось або чимось місце, перекладається як “区域” або “领土”, наприклад, «територія військових містечок» (“营区”); «поле» може перекладатись як “场”, “区” або “网”, наприклад, «мінне поле» (“地雷场”) або «радіолокаційне поле» (“雷达网”); площа території, яку означає термін «театр», найбільша, наприклад, «театр воєнних дій» (“军事行动区”

або “战区”). Усі вищезазначені терміни в українській військовій термінології мають відносно чітку різницю, тоді як у китайській мові не так багато відповідних слів, які б могли передати цю різницю. Це викликано обмеженістю лексичної системи мови та створює певні незручності у перекладацькій роботі.

III. Проблема дослівного та вільного перекладу військової термінології

Під час перекладу воєнної термінології трапляються певні словосполучення або, наприклад, складні іменники, які ставлять перекладача перед вибором дослівного або вільного перекладу, особливо це стосується тієї лексики, для якої ще не було визначено чітких правил чи вимог щодо її перекладу. Варто розглянути такі два аспекти цього питання.

1. Військові терміни з однаковими поняттями.

Якщо в китайській мові є аналогічний вислів і поняття військової термінології, які мають бути передані, точно збігаються, то, як правило, надають перевагу вільному перекладу і китайському варіанту перекладу такого вислову. Наприклад, в артилерійській термінології є таке поняття, як «вогневий вал». Буквальний зміст цього поняття можна передати китайською мовою як “火力轴”. Проте для кращого розуміння необхідно користуватися більш звичними і зрозумілими для китайських військових поняттями “弹幕” або “徐进弹幕射击”. Термін «бойовий розрахунок» має значення тимчасового формування, створеного для несення бойової служби, бойового керівництва або виконання інших завдань. Цей термін також не слід перекладати дослівно, адже у китайській мові існує аналогічний за поняттям термін “战勤班”. «Військове містечко» можна дослівно перекласти як “军人小城”, що не зовсім коректно, адже не передає справжній зміст цього поняття, правильним перекладом буде “营区”.

Якщо в українській і китайській мові військовий термін означає абсолютно однакове поняття, можна вдатися до дослівного перекладу, якщо це ніяк не викличе труднощів у розумінні цього терміна. Особливо це стосується тих термінів, для яких ще не було визначено чітких правил чи вимог щодо їх перекладу. Наприклад, «рубіж виконання завдання СВН противника» можна перекласти як “敌空袭兵器的遂行任务线”, хоча, як правило, китайськими військовими і вживається такий варіант: “敌空袭兵器的投弹线”. Або «рубіж централізованого управління» можна перекладати як “集中指挥线”, хоча серед китайських військових більш вживаним є “命令终结线”. У такому випадку дослівний переклад достовірніше передає зміст оригінального тексту і не впливає на правильність розуміння термінології. Найважливіше завдання у перекладі військової термінології – досягти взаєморозуміння, зробити переклад максимально фіксованим.

2. Військові терміни з відмінними поняттями.

Якщо у китайській мові немає терміна, ідентичного за поняттям з таким, що існує в українській мові, щоб уникнути плутанини зі схожими поняттями, варто вдатися до дослівного перекладу, а не використовувати термінологію наосліп, адже це може призвести до неправильного розуміння інформації, що перекладається. Наприклад, термін «навчально-матеріальна база» має відношення до комплексу всіх матеріальних засобів, таких як приміщення, обладнання, апаратура, навчальні матеріали та засоби навчання, необхідні для тренування та навчання полку, бригади або дивізії. Такі переклади терміну, як “训练场所”, “训练器材” або “训练设备”, будуть неповними, тому краще

перекладати буквально: “训练物质基地”. «Розрахунково-постачальна одиниця» має відношення до загальної назви розрахункових одиниць під час постачання різноманітних матеріально-технічних засобів, таких як бойові комплекти, мастило, провіант і т.ін, і має перекладатися як “供给计算单位”. Наведемо для прикладу ще переклади деяких термінів: «морально-психологічне забезпечення» – “精神心理保障”, «розрахункові боєприпаси» – “计算弹药”, «група дивізіонів» – “营群”, «розвідувально-ударний комплекс» – “侦察突击综合体”, «рухома ремонтно-технічна база» – “移动修理技术基地” і т.д.

Якщо у китайській мові є схожий до україномовного військовий термін, але конотації цих двох термінів не зовсім однакові, такі терміни слід перекладати дослівно, а не сліпо використовувати схоже поняття. До таких термінів можемо віднести, наприклад, «оперативне мистецтво». У китайській мові є відповідний термін – “战役学”. Але «оперативне мистецтво» – це не тільки про теорію, але й про «методи, техніку та мистецтво» проведення реальних військових дій, тому більш коректним буде переклад “战役法”. Такий термін, як «смуга забезпечення», означає смугу рухомої оборони перед першою лінією оборони. У китайській мові є схожий термін “掩护地带”, проте не можна вважати, що за своєю конотацією він повністю відповідає українському варіанту, тому вважається кращим дослівний переклад “保障地带”. Для прикладу розглянемо ще один термін – «служба військ», який означає виконання офіцерами і солдатами своїх обов'язків на всіх рівнях. Такі переклади, як “军队服役” або “军队行管”, не повністю передають значення українського терміна, тому буквальний переклад “军队勤务” вважається кращим.

Підбиваючи підсумки, варто звернути особливу увагу на те, що, перекладаючи військову термінологію, рекомендовано надавати перевагу вільному перекладу, але за певних ситуацій слід вдаватися до дослівного перекладу з метою повної передачі конотації терміна.

Висновки

Переклад військової термінології втілює у собі не лише стандартизацію та вимушеність, але й відображає майстерність і креативність перекладача. Хоча переклад термінів є відносно фіксованим, але те, яким чином якомога правильніше передати значення та максимально мінімізувати втрату інформації, ще потребує детального вивчення та обговорення. Це також стосується тих військових термінів, переклад яких уже зафіксовано у словниках та перекладацькій практиці, адже вони також можуть потребувати певних виправлень та удосконалення.

Особистий внесок авторів.

Дослідження принципів перекладу військових термінів та проблем полісемії та близького значення слів у разі перекладу військової термінології – Н.С. Самойленко.

Дослідження проблем дослівного та вільного перекладу військової термінології – Н.А. Золотухіна.

ЛІТЕРАТУРА

Вовк М.П., Троцький Р.С., Молдавчук В.С., Чуприна О.В., Блінов О.А., Шепель С.І. Словник професійної термінології для майбутніх фахівців Національної гвардії України. Київ : НАВС України, 2016. 156 с.

Карачун В.Я., Черненко І.А., Чиж С.М., Карачун О.О. Російсько-українсько-англійський військовий словник: близько 20000 слів. Київ : Техніка, 2001. 750 с.

Мацько Л., Кравець Л. Культура фахової мови : навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 370 с

Стежко Ю.Г. Методичні вказівки до перекладу наукових термінів. Кіровоград : РВВ КДПУ, 2012. 79 с.

Шмаков. О.М. Словник офіцера внутрішніх військ з воєнно-наукових питань. Харків : Військ. ін-т ВВ МВС України, 2005. 362 с.

黄忠廉, 李亚舒. 科学翻译学[M]. 北京: 中国对外翻译出版公司, 2004.

姜望琪. 论术语翻译的标准[J]. 上海翻译 (翻译学词典与翻译理论专辑), 2005 (S1): 80–84.

穆雷, 朱晓燕. 《今日翻译: 趋向与视角》导读[Z]. 北京: 外语教学与研究出版社, 2006.

周大军. 论英语军语的翻译原则[J]. 科技英语学习, 2006, (5): 48–51.

周大军, 汪运. 军语定义的形成及语义规范[J]. 术语标准化与信息技术, 2008, (1): 4–11.

REFERENCES

Huang Zhonglian, Li Yashu. (2004), *Scientific Translation Studies*. Beijing: China Translation and Publishing Corporation.

Jiang Wangqi. (2005), *On the Standardization of Terminology Translation*. Shanghai Translation (Dictionary of Translation Studies and Translation Theory) (S1): 80–84.

Karachun V.Ya., Chernenko I.A., Chizh S.M., Karachun O.O. (2001), *Russian-Ukrainian-English Military Dictionary: about 20.000 words*. Kyiv: Technika, 750 p.

Matsko L., Kravets L. (2007), *Culture of Professional Language: textbook*. Kyiv: VC “Academy”. 370 p.

Mu Lei, Zhu Xiaoyan. (2006), *Introduction to “Contemporary Translation: Trends and Perspectives”*. Beijing: Foreign Language Teaching and Research Press.

Shmakov O.M. (2005), *Dictionary of Military Officers of Internal Troops on Military-Scientific Issues*. Kharkiv: Military Institute of Internal Troops of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. 362 p.

Stezhko Yu.G. (2012) *Guidelines for the Translation of Scientific Terms*. Kirovohrad: RVV KDPU. 79 p.

Vovk M.P., Trotsky R.S., Moldavchuk V.S., Chuprina O.V., Blinov O.A., Shepel S.I. (2016), *Dictionary of Professional Terminology for Future Specialists of the National Guard of Ukraine*. Kyiv: NAIA of Ukraine. 156 p.

Zhou Dajun. (2006), *On the Translation Principles of English Military Terminology*. Sci-Tech English Learning, (5): 48–51.

Zhou Dajun, Wang Yun. (2008), *The Formation of Military Terminology Definition and Semantic Standardization*. Terminology Standardization and Information Technology, (1): 4–11.

Стаття надійшла до редакції 25.02.2023